กรมควบคุมโรค
Department of Disease Control

DDC WATCH
จับตาโรคและภัยสุขภาพ

โรคไข้ปวดข้อยุงลาย

ยุงกัดครั้งเดียว...ติดเชื้อได้

รายงานผู้ป่วยไข้ปวดข้อยุงลาย ปี 2561*

พบผู้ป่วยสะสม **3,570** ราย
สูง **147** เท่า ในช่วง **5** ปีที่ผ่านมา
อัตราป่วย **5.41** ต่อประชากรแสนคน

1,382 ราย

2,188 ราย

อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง
เท่ากับ **1 : 1.6**

อัตราป่วยสูงสุดในกลุ่มวัยเรียน
8.06 ต่อประชากรแสนคน

พบผู้ป่วยมากที่สุดในเดือนธันวาคม
จำนวน 1,748 ราย

พื้นที่เสี่ยง
10 จังหวัด ในพื้นที่ภาคใต้
ที่มีฝนตกชุกเกือบตลอดทั้งปี

* จากข้อมูลรายงานระบบเฝ้าระวังทางวิทยา
ตั้งแต่ วันที่ 1 มกราคม - 31 ธันวาคม พ.ศ. 2561
ณ วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2562

- เกิดจากโรคติดเชื้อไวรัสชิคุนกุนยาที่มียุงลายสวนและยุงลายบ้านเป็นแมลงนำโรค
- การติดต่อจากการถูกยุงลายกัด และดูดเลือดของผู้ป่วยที่อยู่ในระยะไข้สูงไปกัดคนอื่น ๆ ทำให้ติดโรคได้
- โรคนี้มักหายเองได้ และยังไม่มียารักษาเฉพาะโรค
- จัดการสิ่งแวดล้อมไม่ให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย

ตามมาตรการ **“3 เก็บ ป้องกัน 3 โรค”**

เอกสารแจกฟรี
ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม 2562

โรคไข้ปวดข้อยุงลาย (Chikungunya)

เป็นโรคติดเชื้อไวรัสชิคุนกุนยา ที่มียุงลายสวน *(Aedes albopictus)* และยุงลายบ้าน *(Aedes aegypti)* เป็นแมลงนำโรค มีอาการคล้ายไข้เลือดออก แตกต่างที่ไม่มีการรั่วของพลาสมาออกนอกเส้นเลือด จึงไม่พบผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรงมากจนเกิดอาการช็อก

การติดต่อของโรค

เมื่อยุงลายตัวเมียกัด และดูดเลือดผู้ป่วยที่อยู่ในระยะไข้สูง ซึ่งเป็นระยะที่มีไวรัสอยู่ในกระแสเลือด ไวรัสจะเข้าสู่กระเพาะยุงแล้วเพิ่มจำนวนมากขึ้น จากนั้นไวรัสจะเดินทางเข้าสู่ต่อมน้ำลาย เมื่อยุงไปกัดคนอื่นก็จะปล่อยเชื้อไปยังคนที่ถูกกัดทำให้ติดโรคได้

โรคไข้ปวดข้อยุงลาย

การรักษา

โรคนี้สามารถหายได้เอง และยังไม่มียารักษาเฉพาะโรค การรักษาที่ให้ผลดีที่สุด คือ รักษาตามอาการ

อาการ และอาการแสดง

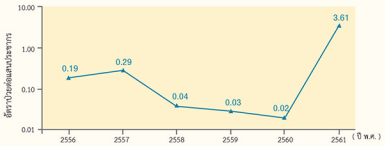
- ไข้สูงเฉียบพลัน
- ผื่นแดงขึ้นตามร่างกายอาจมีอาการคันร่วมด้วย
- ตาแดง แต่ไม่ค่อยพบจุดเลือดออกในตาขาว

เด็ก จะมีอาการไม่รุนแรงเท่าผู้ใหญ่

ผู้ใหญ่ อาการเด่นชัด คือ ปวดข้อ จะเป็นที่ข้อเล็ก ๆ เช่น ข้อมือ ข้อเท้า บางครั้งขยับข้อไม่ได้ อาการจะหายภายใน 1–12 สัปดาห์ บางรายอาการจะอยู่นานเป็นเดือน หรือปี

สถานการณ์โรคไข้ปวดข้อยุงลาย*

อัตราป่วยด้วยโรคปวดข้อยุงลายต่อแสนประชากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 - 2561

Note ใช้มาตราส่วน Logarithmic scale

พบผู้ป่วยในทุกกลุ่มอายุ

พบมากสุดในกลุ่มอายุ 10-34 ปี

กลุ่มอายุ	อัตราป่วยต่อประชากรแสนคน
อายุ 10–14 ปี	8.06
อายุ 25–29 ปี	7.84
อายุ 30–34 ปี	7.57
อายุ 20–24 ปี	6.97
อายุ 15–19 ปี	6.73

มีรายงานผู้ป่วยใน 15 จังหวัด

10 จังหวัด อยู่ในพื้นที่ภาคใต้
อัตราป่วย **37.61** ต่อประชากรแสนคน

จังหวัดที่พบสูงสุด คือ **สงขลา** อัตราป่วย **(168.90)** ต่อประชากรแสนคน
รองลงมา **สตูล (70.40)**
ภูเก็ต (49.45)

พบผู้ป่วยตลอดทั้งปี

โดยเฉพาะช่วง**ฤดูฝน**มีรายงานผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เดือน**พฤษภาคม**

ต่ำสุดในเดือน **มกราคม** และ**เมษายน** เดือนละ **4 ราย**

สูงสุดในเดือน**ธันวาคม** **1,748 ราย**

รองลงมา เดือน**พฤศจิกายน** **1,172 ราย**

ตารางแสดงจำนวนและอัตราป่วยต่อประชากรแสนคนโรคไข้ปวดข้อยุงลาย รายจังหวัด และอำเภอที่พบผู้ป่วย พ.ศ. 2561*

จังหวัด	อำเภอ	จำนวน (ราย)	อัตราป่วย ต่อประชากรแสนคน
สงขลา	เมืองสงขลา สทิงพระ จะนะ นาทวี เทพา สะบ้าย้อย ระโนด กระแสสินธุ์ รัตภูมิ สะเดา หาดใหญ่ นาหม่อม ควนเนียง บางกล่ำ สิงหนคร คลองหอยโข่ง	2,418	168.90
สตูล	เมืองสตูล ควนโดน ท่าแพ ละงู ทุ่งหว้า	226	70.40
ภูเก็ต	เมืองภูเก็ต กะทู้ ถลาง	197	49.45
ปัตตานี	เมืองปัตตานี โคกโพธิ์ หนองจิก ปะนาเระ มายอ ทุ่งยางแดง สายบุรี ไม้แก่น ยะหริ่ง ยะรัง	292	41.49
นราธิวาส	เมืองนราธิวาส ตากใบ บาเจาะ ยี่งอ ระแงะ รือเสาะ ศรีสาคร แว้ง สุไหงโกลก สุไหงปาดี เจาะไอร้อง	292	36.88
ตรัง	เมืองตรัง กันตัง ย่านตาขาว ปะเหลียน ห้วยยอด วังวิเศษ นาโยง	51	7.95
พัทลุง	เมืองพัทลุง ตะโหมด ควนขนุน ปากพะยูน ป่าบอน ป่าพะยอม	31	5.92
กระบี่	เมืองกระบี่ เกาะลันตา	19	4.08
ยะลา	เมืองยะลา เบตง ธารโต	15	2.87
เพชรบุรี	บ้านแหลม	5	1.05
ประจวบคีรีขันธ์	ปราณบุรี	4	0.75
กรุงเทพมหานคร	เขตดุสิต เขตบางกะปิ เขตยานนาวา เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตคลองเตย เขตสวนหลวง เขตจอมทอง เขตบางแค	16	0.29
สุราษฎร์ธานี	เมืองสุราษฎร์ธานี	2	0.19
นนทบุรี	เมืองนนทบุรี	1	0.08
สมุทรปราการ	พระสมุทรเจดีย์	1	0.08

มาตรการเฝ้าระวังควบคุมโรค

การดำเนินการสอบสวนและควบคุมโรคในพื้นที่ที่พบผู้ป่วย

STEP 1 ค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมในชุมชน

STEP 2 ค้นหาแหล่งติดเชื้อจากการสอบถามประวัติเดินทาง หรือการอยู่อาศัยเป็นระยะเวลาเท่ากับระยะฟักตัวของโรคก่อนวันเริ่มป่วย

STEP 3 สอบสวนหาปัจจัยเสี่ยง คือ ความชุกชุมยุงลาย

การป้องกันและควบคุมโรค ดำเนินการเช่นเดียวกับโรคไข้เลือดออก

เน้นที่กำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุง แหล่งน้ำขัง ที่ยุงลายสามารถวางไข่ได้ และพ่นสารเคมีเพื่อกำจัดยุงตัวเต็มวัย ดำเนินการต่อเนื่องในวันที่ **0, 3, 7, 14, 21,** และ **28** นับจากวันที่ได้รับแจ้งผู้ป่วย

ร่วมกันทำ ป้องกันได้

ผู้ป่วย

- หากมี**อาการสงสัยโรคไข้ปวดข้อยุงลาย** ให้รีบไปพบแพทย์ และไม่ควรซื้อยากินเอง โดยเฉพาะยากลุ่ม NSAID เช่น แอสไพริน หรือไอบูโปรเฟน เพราะเพิ่มโอกาสเลือดออกตามเนื้อเยื่อ และอวัยวะต่าง ๆ โดยแนะนำให้กินยาแก้ปวด พาราเซตามอลแทน
- ต้องป้องกันไม่ให้**แพร่เชื้อไปยังคนรอบข้าง** ด้วยการทายากันยุง นอนในมุ้ง และงดเดินทางในระยะ 7 วัน
- ดื่มน้ำและนอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ

ประชาชน

- จัดการสิ่งแวดล้อมไม่ให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ตามมาตรการ **“3 เก็บ ป้องกัน 3 โรค”** ได้แก่ **เก็บบ้าน** ให้สะอาดไม่ให้มีมุมอับทึบ **เก็บขยะ** เศษภาชนะไม่ให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง **เก็บน้ำ** ภาชนะใส่น้ำ ต้องปิดฝาให้มิดชิดป้องกันไม่ให้ยุงลายวางไข่ สามารถป้องกันได้ 3 โรค คือ โรคไข้เลือดออก โรคติดเชื้อไวรัสซิกา และ โรคไข้ปวดข้อยุงลาย
- การ**ป้องกันไม่ให้ยุงกัด** ควรสวมเสื้อแขนยาว กางเกงขายาว ทายากันยุง นอนในมุ้ง ถึงแม้เป็นช่วงเวลากลางวัน
- หากพบผู้ป่วยโรคไข้ปวดข้อยุงลายที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ ต้อง**แจ้งแก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุข**

หน่วยงานสาธารณสุข

- ค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมในชุมชน ค้นหาแหล่งติดเชื้อ จากการสอบถามประวัติเดินทาง หรือการอยู่อาศัยเป็นระยะเวลาเท่ากับระยะฟักตัวของโรคก่อนวันเริ่มป่วย สอบสวนหาปัจจัยเสี่ยง คือ ความชุกชุมยุงลาย
- เน้นการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงแหล่งน้ำขัง และพ่นสารเคมี เพื่อกำจัดยุงตัวเต็มวัยเป็นมาตรการเสริม
- รายงานโรคตาม พ.ร.บ. โรคติดต่อ พ.ศ. 2558

สำนักโรคติดต่อนำโดยแมลง
0-2590-3103-5,
0-2590-3114

สายด่วนกรมควบคุมโรค
1422

DDC WATCH
ACCESS ONLINE QR CODE

ที่ปรึกษา	อัษฎางค์ รวยอาจิณ นคร เปรมศรี
ผู้เขียน	สำนักโรคติดต่อนำโดยแมลง
กองบรรณาธิการ	สิริลักษณ์ รังษีวงศ์ บริมาศ ศักดิ์ศิริสัมพันธ์ ณฐวดี ศรีวรรณยศ นัชนันท์ รองเลื่อน
ออกแบบ	ขฎาบุญ บุญสิริวรรณ นัชนันท์ รองเลื่อน
จำนวน	1,000 ฉบับ
จัดทำโดย	สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค อาคาร 10 ชั้น 3 กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000 โทรศัพท์ 0 2590 3805

เผยแพร่ทางเว็บไซต์สำนักระบาดวิทยา : https://ddc.moph.go.th/th/site/office/view/boe สำนักระบาดวิทยา